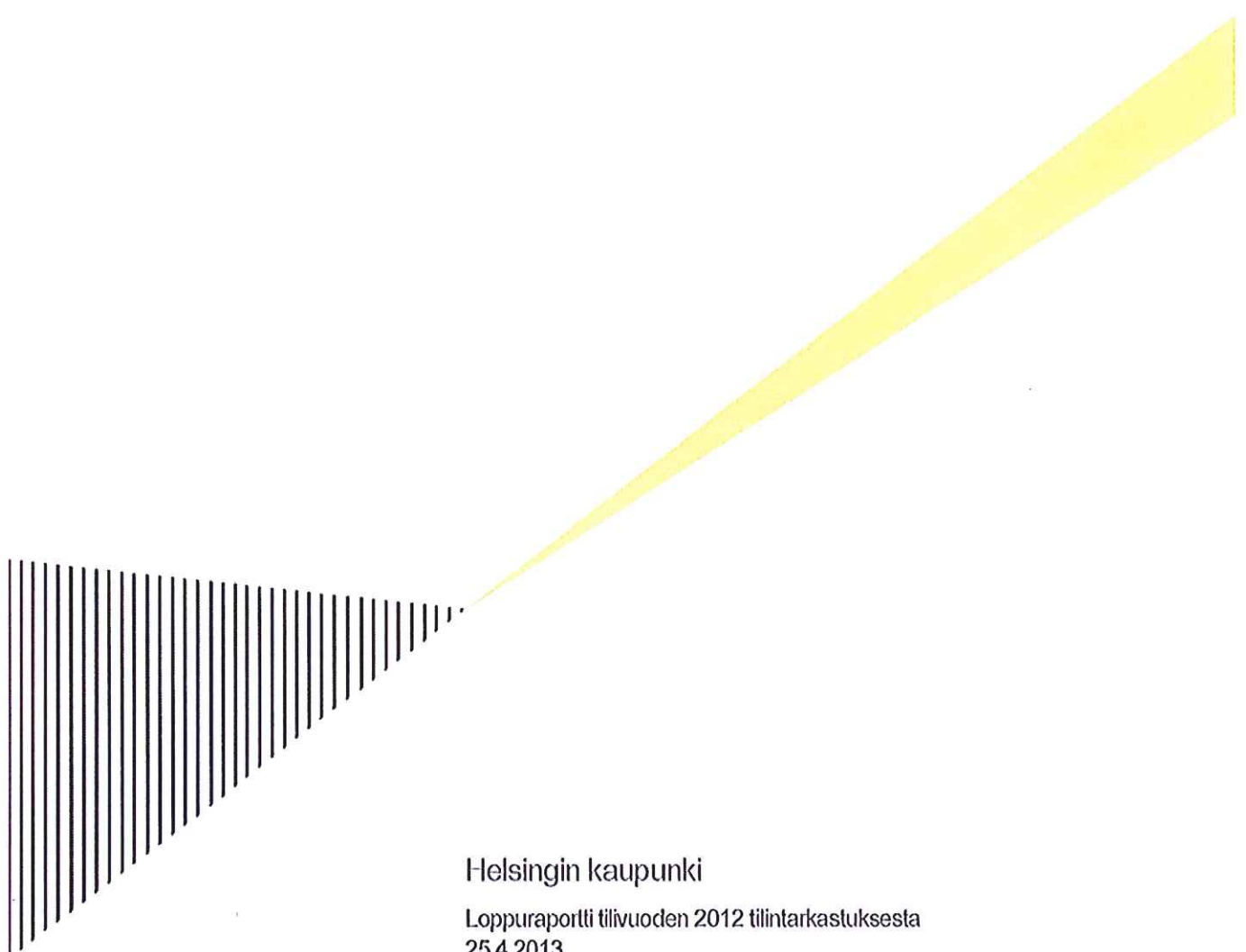

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR	
Saapuu/Inkommt	
25. 04. 2013	
Dno/Dnr	HEL 2013-002489
Tehtäväluokka Uppgiftsklass	00 03 00

Helsingin kaupunki

Loppuraportti tilivuoden 2012 tilintarkastuksesta
25.4.2013

Ernst & Young Julkispalvelut Oy

Sisällysluettelo

1 Tarkastajat ja asiantuntijat.....	1
2 Hallinnon tarkastus	1
3 Talousarvio	2
3.1 Talouden tasapainoisuus	2
3.2 Tilikauden tulos	3
3.3 Sitovien tavoitteiden toteutuminen	3
4 Vallionosuudet	3
5 EU- ja muut tuet.....	3
6 Sisäinen valvonta ja konsernivalvonta	3
6.1 Sisäinen valvonta.....	3
6.2 Konserniyhtiöiden konsernitilinpäätökseen yhdistettävien tietojen tarkastus.....	4
6.3 Johtopäätös sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä.....	4
7 Kirjanpito	5
8 Tilinpäätös	5
8.1 Toimintakertomus	5
8.2 Talousarvion toteutumisvertailu.....	5
8.3 Tuloslaskelma	6
8.4 Rahoituslaskelma.....	6
8.5 Tase	6
8.6 Konsernitilinpäätöksen laatiminen.....	8
8.7 Konsernitilinpäätös.....	8
8.8 Liitetiedot	8
8.9 Tase- erittelyt ja liitetietojen erittelyt	8
8.10 Liikelaitosten ja rahastojen tilinpäätökset	8
8.11 Kaupunginhallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelystä.....	9

© 2013 Ernst & Young Julkispalvelut Oy, Elielinaukio 5 B, 00100 Helsinki
Puhelin 0207 280 190, faksi 0207 280 194
Y-tunnus 1076218-0, kotipaikka Helsinki
www.ey.com/fi

1 Tarkastajat ja asiantuntijat

JHTT -yhteisö Ernst & Young Julkispalvelut Oy on suorittanut toukokuussa 2012 – huhtikuussa 2013 Helsingin kaupungin tilivuoden 2012 lakisääteisen tilintarkastuksen tarkastuslautakunnalle 10.6.2009 esitellyn vuosien 2009 – 2012 tilintarkastussuunnitelman ja tarkastuslautakunnalle 30.5.2012 esitellyn vuoden 2012 työohjelman pohjalta. Tarkastusaluevastuullisina tilintarkastajina ovat olleet vastuullisen JHTT -tilintarkastajan, KHT Tiina Lindin lisäksi JHTT, KHT Jarmo Lohi, JHTT, KHT Mikko Ryttilähti, JHTT, KHT Ari Lehto ja KHT, JHTT Eeva Koivula.

Tilintarkastusta on suoritettu käyttäen apuna kaupungin tarkastusviraston tekemää työtä sovitun suunnitelman mukaisesti. Lisäksi olemme perehtyneet kaupungin sisäisen tarkastuksen raportteihin.

Tilivuoden 2012 tilintarkastuksesta on annettu väliraportit 22.11.2012, 20.2.2013 sekä SAP -taloushallintojärjestelmäympäristön tarkastusraportti 6.2.2013.

Seuraavassa on selostettu tammi - huhtikuussa 2013 suoritettuja tarkastustoimenpiteitä ja niihin liittyviä tarkastushavainnoja. Tarkastusviraston tarkastajat ovat raportoineet virastoille ja liikelaitoksille erikseen omista tarkastushavainnoistaan, joista tilintarkastuksen kannalta oleelliset havainnot on sisällytetty tähän raporttiin. Tarkastuksessa esille tulleista havainnoista on raportoitu myös asianomaisten virastojen ja liikelaitosten vastuuhenkilöille.

2 Hallinnon tarkastus

Olemme perehtyneet Helsingin kaupungin johto- ja ohjesääntöjen muutoksiin sekä tutustuneet muiden alemmalla tasolla annettujen ohjeiden ja määräysten sisältöön sekä seuranneet niiden noudattamista. Olemme käyneet läpi kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen sekä lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien pöytäkirjat sekä seuranneet niiden päätösten toimeenpanoa ja noudattamista. Lisäksi olemme tutustuneet eri virastojen ja laitosten keskeisiin johtoryhmien pöytäkirjoihin kirjattuihin sekä yksiköiden johtajien tekemiin kirjallisesti dokumentoituihin päätöksiin. Tarkastuksessa on seurattu muun muassa sitä, että kokousten esityslistan asiat on valmisteltu ja pöytäkirjat laadittu kuntalain ja kaupungin hallintosäännön mukaisesti.

Käytettävissämme ovat olleet tarkastusviraston hallinnon tarkastuksesta laatimat muistiot. Niissä esille tulleet havainnot on annettu tarkastettaville tiedoksi toimenpiteitä varten.

Olemme lisäksi käyneet läpi kaupunginvaltuuston ja -hallituksen sekä tilinpäätöksen kannalta keskeisten virastojen ja laitosten lautakuntien pöytäkirjoja alkuvuoden 2013 osalta sen varmistamiseksi, että tilivuoden jälkeiset olennaiset tilinpäätökseen 2012 mahdollisesti vaikuttavat asiat on huomioitu tilinpäätöksessä.

Kaupunginvaltuusto on 12.12.2012 tehnyt päätöksen asuntolainarahaston yhdistämisestä asuntotuotantorahastoon viimeistään 31.12.2012. Päätöstä ei ole toimeenpantu kaupunginvaltuuston asettamassa aikataulussa.

Hallinnon laillisuuden tarkastuksen olennaiset havainnot on raportoitu väliraporteissamme.

3 Talousarvio

3.1 Talouden tasapainoisuus

Helsingin kaupungin vuosikate ilman liikelaitoksia ja rahastoja (virastojen yhteenlaskettu vuosikate) ei ole riittänyt vuosina 2009 – 2012 suunnitelmanmukaisten poistojen kattamiseen (taulukko 1) ja erityisesti vuosina 2009, 2010 ja 2012 vaje on muodostunut huomattavaksi. Taloussuunnitelman mukaan vuosina 2013 – 2015 vuosikate ei tule kattamaan kuin osittain suunnitelman mukaiset poistot.

Lisäksi virastoilla on ollut, ja tulee taloussuunnittelukaudella olemaan, huomattavat vuosittaiset investointimenot, joista vain noin 19 % voidaan rahoittaa varsinaisen toiminnan tulovirralla.

(Milj. euroa)	Talous-suunnitelma 2015	Talous-suunnitelma 2014	Talousarvio 2013	Toteutunut 2012	Toteutunut 2011	Toteutunut 2010	Toteutunut 2009
Vuosikate	114,4	90,8	71,6	153,8	249,5	67,2	-14,2
Poistot	-291,1	-281,2	-274,5	-283,0	-253,7	-231,6	-211,1
Kate poistojen jälkeen	-176,7	-190,4	-202,9	-129,2	-4,2	-164,4	-225,3
Investointi -menot	-497,7	-477,5	-470,2	-482,7	-496,3	-731,8	-428,0

Taulukko 1. Virastojen yhteenlasketun tuloslaskelman vuosikate, suunnitelmanmukaiset poistot ja investointimenot

Virastojen, liikelaitosten ja rahastojen yhdistetyn (koko kaupunki) vuoden 2012 tuloslaskelman vuosikate 439,1 miljoonaa euroa riittää liikelaitosten hyvien tulosten ansiosta kattamaan yhteenlasketut suunnitelmanmukaiset poistot 396,5 miljoonaa euroa (taulukko 2).

(Milj. euroa)	Talous-suunnitelma 2015	Talous-suunnitelma 2014	Talousarvio 2013	Toteutunut 2012	Toteutunut 2011	Toteutunut 2010	Toteutunut 2009
Vuosikate	381,5	337,1	298,7	439,1	574,3	388,0	315,3
Poistot	-432,8	-411,2	-396,5	-396,5	-361,8	-338,7	-333,5
Kate poistojen jälkeen	-51,3	-74,1	-97,8	42,5	212,5	49,3	-18,2
Investointi -menot	-883,7	-772,5	-696,4	-649,6	-682,8	-879,0	-632,3

Taulukko 2. Koko kaupungin tuloslaskelman vuosikate, suunnitelmanmukaiset poistot ja investointimenot

Taloussuunnitelman 2013 – 2015 mukainen koko kaupungin vuosikate ei riitä kattamaan ko. taloussuunnittelukauden suunnitelmanmukaisia poistoja. Vuosikate kattaa 43 % taloussuunnittelukauden investointimenoista (taulukko 2). Kaupunki on taloussuunnitelmassa varautunut ottamaan vuosina 2013 – 2015 noin 1,6 miljardia euroa lainaa.

Taloussuunnitelmakauden lopussa kaupungilla olisi lainaa 2,4 miljardia euroa eli lainamäärä kaksinkertaistuisi nykyiseen verrattuna.

Kiinnitämme edelleen huomiota ennakolta ajoitettuihin virastojen talouden tasapainottamistoimien merkitykseen etenkin, kun kaupungin liikelaitosympäristössä on tapahtumassa merkittäviä muutoksia.

3.2 Tilikauden tulos

Talousarvion mukainen vuoden 2012 tilikauden alijäämä on 42,9 miljoonaa euroa. Koko kaupungin vuoden 2012 ylijäämä on 138,9 miljoonaa euroa. Liikelaitosten ja rahastojen yhdistäminen virastojen yhteenlaskettuun tuloslaskelmaan parantaa vuosikatetta 285,3 miljoonaa euroa, tilikauden tulosta 171,7 miljoonaa euroa ja tilikauden ylijäämää 181,8 miljoonaa euroa.

3.3 Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2012 talousarvion käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosiin liittyen valtuusto on päättänyt tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen sitovien taloudellisten tavoitteiden ylitysoikeuksista ja käyttötarkoituksen muutoksista sekä hyväksynyt sitovien toiminnallisten tavoitteiden poikkeamat.

Helsingin Energian sitovaksi tavoitteeksi on asetettu 16 prosentin tuotto sijoitetulle pääomalle. Sitova tavoite ei ole toteutunut, eikä sitovan tavoitteen muutosta ole viety valtuuston käsiteltäväksi. *Kehotamme viemään asian valtuuston käsiteltäväksi.*

4 Valtionosuudet

Valtionosuuksien perusteista ja käytöstä annettujen tietojen oikeellisuus on tarkastettu.

5 EU- ja muut tuet

Tukien tarkastuksessa on pyritty varmistumaan siitä, että kaupungin EU- ja muiden hankkeiden osalta on noudatettu hakemusmenettelystä annettuja ohjeita, hankekohtaisia päätöksiä sekä EU -hankkeiden osalta 1.9.2000 annettua ohjetta menettelytavoista, jotka koskevat koordinoitua, vastuuta, talousarviota, hankintoja, kirjanpitoa ja arvonlisäverokäsittelyä.

6 Sisäinen valvonta ja konsernivalvonta

Kaupunginhallitus on toimintakertomuksessa tehnyt selkoa sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisuutta on tarkastettu ottaen huomioon kaupunginhallituksen toimintakertomuksessa niiden järjestämisestä esittämät selonteot.

6.1 Sisäinen valvonta

Helsingin kaupungin sisäisen valvonnan tilaa ja toimivuutta on tilintarkastuksessa arvioitu COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) -viitekehyksen pohjalta. Sisäisen valvonnan tehtävänä on varmistaa osaltaan tavoitteiden saavuttaminen, taloudellisen raportoinnin luotettavuus sekä lakien ja organisaation ohjeistuksen noudattaminen. Sisäisen valvonnan viitekehys voidaan jakaa viiteen osaluokkaan: valvontaympäristö, riskien arviointi, valvontatoimet, informaatio ja kommunikaatio sekä seuranta.

Sisäisen valvonnan arvioinnissa tehtyjä havaintoja ja annettuja kehittämissuosituksia on selostettu tilikauden aikaisissa raporteissamme.

6.2 Konserniyhtiöiden konsernitilinpäätökseen yhdisteltävien tietojen tarkastus

Konsernin tytäryhtiöiden ja -säätiöiden tilintarkastuksen järjestämisestä huolehtii tarkastuslautakunta tarkastusviraston avustuksella. Konserniyhteisöjen tilintarkastajien tehtäviin kuuluu emokaupungin tilintarkastajien ohjeiden mukaisesti tarkastaa konserniyhteisön konsernitilinpäätökseen annettavat tiedot ja raportoida tehdystä tarkastuksesta emokaupungin tilintarkastajalle sovituissa aikatauluissa.

Emokaupungin tilintarkastajana olemme pyytäneet konsernin tytäryhteisöjen, säätiöiden ja kuntayhtymien tilintarkastajia antamaan lausunnot konsernitilinpäätöslomakkeiden tarkastamisesta helmikuun 8. päivään mennessä ja yhteisyhteisöjen ja osakkuusyhtiöiden tilintarkastajia helmikuun 21. päivään mennessä eli samanaikaisesti, kun konserniyhteisöt raportoivat tietonsa konsernitilinpäätöksen laatijoille. Näin varmistetaan konsernitilinpäätöksessä käytettävien tietojen oikeellisuus. Helmikuun loppuun mennessä olemme saaneet lausunnot 100 tytäryhteisöstä ja tytäryhteisön tytäryhteisöstä (83 % tilintarkastajista toimittaneet tiedot), 2 kuntayhtymästä (33 %), 1 yhteisyhteisöstä (50 %) ja 11 säätiöstä (100 %). Konsernitilinpäätökseen yhdistellyistä 60 osakkuusyhtiöstä on saatu tilintarkastajan lausunnot vain 29 yhtiöstä (48,3 %). Yleisenä perusteluna viivästykselle on ilmoitettu, että tilinpäätöstiedot eivät ole olleet valmiit. *Kirjanpitolain mukaan konserniyhteisöjen tulee antaa konsernitilinpäätöksen laatijalle tilinpäätöstietojen yhdistelyä varten tarpeelliset tiedot. Kehotamme varmistamaan sen, että konserniyhteisöjen johto on tietoinen velvollisuudestaan huolehtia siitä, että tilinpäätöstiedot valmistuvat ja ne ovat tilintarkastettavissa Helsingin kaupungin päättämässä aikataulussa.*

6.3 Johtopäätös sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä

Olemme hankkineet lisätarkastustoimenpiteiden avulla kohtuullisen varmuuden siitä, että kaupungin sisäinen valvonta kappaleessa 7 esitetyistä taloushallintojärjestelmän ja sen osakirjanpitojärjestelmien kontrollipuuotteista huolimatta on järjestetty olennaisilta osin asianmukaisesti.

Kaupungin konsernivalvonta on järjestetty olennaisilta osin asianmukaisesti.

7 Kirjanpito

Taloushallintojärjestelmän käyttöönotossa on tilikaudella ollut ongelmia, mistä johtuen kaupungin pääkirjanpitoa ei ole pystytty kaikilta osin pitämään kirjanpitolain säännösten edellyttämällä tavalla ajan tasalla tilikauden aikana. Tämä asia on esitetty lisätietona tilintarkastuskertomuksessa. Tilinpäätös on valmistunut kirjanpitolain edellyttämässä aikataulussa. Katsomme, että tapahtunutta virhettä suhteessa kaupungin taloushallinnon kokonaisuuteen voidaan pitää niin vähäisenä, että tilintarkastuskertomuksessa ei tarvitse esittää tilivelvollisiin kohdistuvaa muistutusta.

Taloushallintojärjestelmässä on havaittu puutteita, joista on raportoitu tilikaudelta annetuissa raporteissa. Tilinpäätöstarkastuksessa havaittiin lisäksi mm. seuraavia puutteita:

- Kirjanpitoon tietoa tuottavien osakirjanpitojen tietoja ei ole täsmäytetty kuukausittain tai kokonaistasolla pääkirjanpitoon. Joidenkin osakirjanpitojärjestelmien tietoja puuttui pääkirjanpidosta.
- Palkkakulujen täsmäytys palkkajärjestelmän ja pääkirjanpidon välillä on laadittu joulukuulta, mutta havaittuja eroja ei ole korjattu tilinpäätökseen. Kaikkia muita kuukausia ei ole täsmäytetty.

Olemme hankkineet lisätarkastustoimenpiteiden avulla kohtuullisen varmuuden siitä, että kaupungin kirjanpito ei sisällä taloushallintojärjestelmän ja sen osakirjanpitojärjestelmien puutteista huolimatta tilinpäätöksen kannalta olennaista virhettä.

8 Tilinpäätös

Helsingin kaupungin tilivuoden 2012 tilinpäätös on todettu edellä kohdissa 6 ja 7 esitetyt seikat huomioon ottaen olennaisilta osiltaan laadituksi kuntalakia ja soveltuvin osin kirjanpitolakia noudattaen.

Tilinpäätös on todettu johdetuksi oikein kaupungin kirjanpidon eri osista.

Tilinpäätöstä varmentavat olennaisilta osiltaan asianmukaiset tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt.

Seuraavissa kappaleissa on käsitelty eräitä tilinpäätökseen liittyviä keskeisimpiä eräitä ja havaintoja.

8.1 Toimintakertomus

Kohdassa 1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen on esitetty virheellisesti, että vuosikate ilman liikelaitoksia tarkasteltuna kattoi poistoista 85,2 prosenttia. Oikea luku on 54,3 prosenttia.

Toimintakertomus sisältää sitä koskevien säännösten edellyttämät selvitykset ja tiedot.

8.2 Talousarvion toteutumisvertailu

Talousarvion toteutumisvertailussa on esitetty sitä koskevien säännösten edellyttämät tiedot.

8.3 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma antaa oikean kuvan tilivuoden tuloksen muodostumisesta.

Tuloslaskelman mukaisia tilikauden palkkakuluja ei ole täsmäytetty verottajalle annettuun vuosi-ilmoitukseen. *Suosittelimme palkkalaskennan ja kirjanpidon sisäisen valvonnan tehostamiseksi, että tilikauden palkkakulut täsmäytetään verottajalle annettavaan vuosi-ilmoitukseen tietojen oikeellisuuden ja täydellisyyden varmistamiseksi.*

Vapaaehtoisten varausten muutos

Vapaaehtoisten varausten nettovähennys 3,7 miljoonaa euroa muodostuu:

- HKL-Liikelaitos on lisännyt investointivarausta yhteensä 3,4 miljoonaa euroa ja HKL-Metroliikenne 0,8 miljoonaa euroa. Liikennelaitoksen yksiköt käyttivät aikaisempia investointivarauksiaan yhteensä 8,1 miljoonalla eurolla.
- Helsingin Energia lisäsi ympäristöpennivaraustaan 0,2 miljoonalla eurolla.

8.4 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma on laadittu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaisesti. Laskelma osoittaa kuluneelta tilikaudelta 142,9 miljoonaa euroa kassavarojen vähennystä, kun edellisenä vuonna lisäys oli 86,4 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisten lainojen nettovähennys on 77,2 miljoonaa euroa.

8.5 Tase

Tase antaa oikean kuvan kaupungin taloudellisesta asemasta 31.12.2012.

Keskeneräinen käyttöomaisuus

Keskeneräiseen käyttöomaisuuteen sisältyy yhteensä 9,2 miljoonan euroa kiinteistöviraston ja rakennusviraston jo valmistuneita kohteita, jotka olisi tullut siirtää valmiiseen käyttöomaisuuteen. *Tilikauden aikana valmistuneet kohteet tulee siirtää oikea-aikaisesti valmiiseen käyttöomaisuuteen ja aloittaa niiden poistaminen.*

Myyntisaamiset

Myyntisaamisiin sisältyy kaupungin sisäisiä myyntisaamisia 3,1 miljoonaa euroa. *Kaupungin sisäiset erät tulee eliminoida.*

Lainasaamiset

Helsingin kaupungilla on ollut lainasaaminen 4 miljoonaa euroa konkurssiin menneeltä Arctic Sport Center Oy:ltä, joka vastasi Kivikon hiihtohallin operatiivisesta toiminnasta. Kaupunki sai pesältä varoja 0,6 miljoonaa euroa ja kaupungin tappioksi kirjattiin 3,4 miljoonaa euroa.

Muut siirtosaamiset jäsenkuntayhtymiltä

Muihin siirtosaamisiin jäsenkuntayhtymiltä sisältyy saaminen HUS Kuntayhtymältä 16,5 miljoonaa euroa ja muihin siirtovelkoihin velkaa HUS:lle

16,3 miljoonaa euroa. Erät liittyvät vuoden 2012 hoitomaksujen tasauksiin. *Samoihin tapahtumiin liittyvät saamiset ja velat tulee netottaa tilinpäätökseen.*

Pankkitilien saldovahvistukset

Kaupungin pankkitileistä on pyydetty rahalaitoksilta saldovahvistukset. Merkittävä osa saldovahvistuksista saatiin viiveellä. *Suosittelimme kehittämään saldovahvistusprosessia ja sopimaan eri rahalaitosten kanssa menettelytavoista, jotta saldovahvistukset saadaan jatkossa oikea-aikaisesti ja kattavasti.*

Muut toimeksiantojen varat ja pääomat

Kaupungin taseessa on asuntotuotantotoimiston rakennusaikaiset tulot 266 miljoonaa euroa muissa toimeksiantojen varoissa ja menot muissa toimeksiantojen pääomissa 299 miljoonaa euroa. Asuntotuotantotoimiston hankkeiden rakentamismenojen ja -tulojen eliminointi on tehty syyskuun lopun tilanteesta. Toimeksiantojen varoihin ja pääomiin sisältyy kaksi tytäryhtiöiden valmistunutta rakennushanketta yhteisarvoltaan 23 miljoonaa euroa. *Asuntotuotantotoimiston tulee huolehtia valmistuneiden kohteiden oikea-aikaisesta ilmoittamisesta ja siirtämisestä tytäryhtiöille. Taseelta tulee eliminoida kaikki valmistuneet hankkeet.*

Pakolliset varaukset

Eläkevastuuvaraus 203 miljoonaa euroa muodostuu kaupungin oman eläkejärjestelmän ja lakkautetun leski- ja orpoeläkekassan piiriin kuuluvien eläkeläisten sekä viran- ja toimenhaltijoiden eläkevastuista ja odotetusta eläkemenon kehityksestä. Eläkevarauksista purettiin tilikauden tulosta parantaen 16 miljoonaa euroa Poraston vakuutusmaksuvastuulaskelman perusteella.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 2006 hankesuunnitelman Hanasaaren A-voimalaitoksen purkamisesta, nykyisen kivihiihen avovarastoalueen vapauttamisesta muuhun käyttöön sekä korvaavan kivihiihlogistiikan toteuttamisesta. Helsingin Energia teki kyseiseen hankkeeseen liittyvän pakollisen varauksen 20,8 miljoonaa euroa vuonna 2006. Arvio hankkeen tulevista kustannuksista on 8,4 miljoonaa euroa.

Siirtovelat

Rakentamispalvelulla (Stara) on kolme pilaantuneiden maiden välivarastointi- ja käsittelykenttää, jotka sijaitsevat Viikissä, Kyläsaarella ja Vuosaarella. Lisäksi Vuosaarella sijaitsee loppusijoituskenttä. Stara perii vastaanottomaksua kenttien kunnossapito-, ylläpito- ja ennallistamiskulujen kattamiseksi. Kenttien tuleviin korjaus- ja ennallistamismenoihin on varattuna tilinpäätöksessä noin 3,7 miljoonaa euroa. Staran arvion mukaan kenttien ennallistamismenot tulevat olemaan noin 6,5 miljoonaa euroa. *Siirtovelan määrä tulee tarkentaa kustannusarvion mukaiseksi.*

Arvonlisäverosaamiset ja -velat

Liikennelaitos ja rakennusvirasto ovat esittäneet arvonlisäverosaamiset ja -velat netottamatta niitä. Tämä on kasvattanut tasetta yhteensä 7,6 miljoonaa euroa. *Arvonlisäverosaamiset ja -velat tulee netottaa tilinpäätökseen.*

Palkkakulujaksotukset

Palkkakulujaksotukset on tehty rakentamispalvelussa 1 miljoonaa euroa ja sosiaali- ja terveystaloudessa 1,3 miljoonaa euroa liian pieninä. *Suosittelomme varmistamaan palkkoja jaksottaessa, että siinä huomioidaan kaikki alkuvuonna maksettavaksi tulevat edellisen vuoden palkat.*

Pitkäaikaiset ostovelat

Kiinteistöviraston pitkäaikaiset ostovelat sisältävät 11 miljoonaa euroa seuraavalla tilikaudella erääntyviä velkoja. *Vuoden sisällä erääntyvät velat tulee luokitella lyhytaikaisiksi.*

8.6 Konsernitilinpäätöksen laatiminen

Taloushallintopalvelu -liikelaitos laatii konsernitietojen ilmoituslomakkeet, ohjeistaa konserniyhteisöjen talousvastaavat tietojen toimittamisesta ja konsernin laskentasäännöistä sekä tekee konsernitilinpäätösyhdistelyt.

8.7 Konsernitilinpäätös

Helsingin kaupunki on laatinut vuodelta 2012 konsernitilinpäätöksen, joka sisältää tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Helsingin kaupungin konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 120 tytäryhteisöä, 11 säätiötä, 6 kuntayhtymää, 2 omistusyhteisyhteisöä ja 60 osakkuusyhteisöä.

Konsernitase 15,4 miljardia euroa on kasvanut 0,2 miljardia euroa.

Emokaupungin pitkäaikainen vieras pääoma on 1,1 miljardia euroa (1,2 miljardia euroa) ja konsernin 4,0 miljardia euroa (4,0 miljardia euroa). Konserniyhdistelyt ovat lisänneet vierasta pääomaa 2,9 miljardia euroa (2,8 miljardia euroa). Konsernitaseen mukainen omavaraisuusaste on 59,7 % (59,4 %), kun se emokaupungilla on 76,3 % (75,9 %).

8.8 Liitetiedot

Liitetiedoissa on esitetty olennaisilta osin säännösten edellyttämät tiedot.

8.9 Tase- erittelyt ja liitetietojen erittelyt

Tilinpäätöstä ja toimintakertomusta varmentamaan on laadittava tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt. Osa erittelyistä on laadittu puutteellisesti. *Tase- ja liitetietoerittelyt tulee laatia riittävän yksityiskohtaisesti, jotta ne varmentavat tilinpäätöksessä esitettävät erät asianmukaisesti.*

8.10 Liikelaitosten ja rahastojen tilinpäätökset

Tilinpäätöstietoina on esitetty Helsingin Energia -liikelaitoksen, Helsingin Satama -liikelaitoksen, Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen (HKL), Helsingin kaupungin Palmia -liikelaitoksen, Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu -liikelaitoksen ja Helsingin kaupungin henkilöstön kehittämisspalvelut -liikelaitoksen (Oiva Akatemia) tuloslaskelmat, taseet ja rahoituslaskelmat sekä asuntolainarahaston, asuntotuotantorahaston,

urheilu- ja ulkoilulaitosrahaston, vakuutusrahaston ja innovaatorahaston tuloslaskelmat, taseet ja rahoituslaskelmat, jotka perustuvat näiden liikelaitosten ja rahastojen erillistilinpäätöksiin.

Lisäksi tilinpäätöstietoina on esitetty Helsingin Energian sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain edellyttämät tiedot.

8.11 Kaupunginhallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelystä

Kaupunginhallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelystä on kuntalain mukainen.

Tuloslaskelman mukainen tilikauden ylijäämä muodostui liikelaitosten ylijäämistä ja talousarvion mukaisen tuloslaskelman jäämästä seuraavasti (1.000 euroa):

Helsingin Energia -liikelaitos	154.878
Helsingin Satama -liikelaitos	22.060
Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitos (HKL)	1.854
Helsingin kaupungin Palmia -liikelaitos	2.887
Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu -liikelaitos	149
Helsingin kaupungin henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitos	- 68
Talousarvion toteumalaskelman mukainen alijäämä	-42.899
Tilikauden ylijäämä	138.861

Helsingissä 25. huhtikuuta 2013

Ernst & Young Julkispalvelut Oy
JHTT -yhteisö

Tiina Lind
JHTT, KHT

Jakelu

Tarkastuslautakunta
Kaupunginjohtaja
Apulaiskaupunginjohtajat
Rahoitusjohtaja
Kaupunginkamreeri
Taloushallintopäällikkö
Talousarviopäällikkö
Tietotekniikkapäällikkö
Kaupunginsihteerit
Riskienhallinnan asiantuntija
Virastopäälliköt
Toimitusjohtajat
Talousjohtajat
Talouspäälliköt
Hallintojohtajat
Hallintopäälliköt

Tiedoksi

Oikeuspalvelut
Sisäinen tarkastus
Tarkastusvirasto